

ПЕШТАНСКО-БУДИМСКІЙ
СКОРОТЕЧА.

(С о н г і е р .)

Скоротеча изла-
зи у Седмицы 2.
путь, Четверт:
и Недельомъ :
цена му є како
за овдашнѣ та-
ко и за странне
Предчисленике
за полъ године
4 фр. у Сребру.

Предчисление и
друга упутство-
ванія пріина
Учредничество
у Пешти на Ро-
зенъ - Плацу
№ 285. и сва-
ко Цесаро Кра.
Поште Чинов-
ничество.

ПЕШТА.

Неделя

10. Октябра. 1843.

Год. II.

УСКЛИКЪ БАЧКЕ ВИЛЕ

Овамо свраћай юначе!
Твоя се срећа родила,
Сунчаномъ ждракомъ повила,
Мѣсецемъ сјайнъмъ гойила,
Звѣздама сјайнъмъ росила.

С. Н. Пѣсма.

Одъ како є Бачке земљъ равне,
И у ньойзи Србскіе юнака
Іошть се ніе указала свѣтлость,
Коя ждракомъ вебеса пробіа!
А та і' свѣтлость Бачванкия вила,
У свечаномъ руву и оделу,
Изъ дѣдова свой постойбине
Коя с' дигла, па врелеће земљѣ,
И высоке горе и дубраве:
Докъ не паде на Врдникъ планину
А близ' храма Светога Лазара,
Задужбине Праотаца наши'. —
Како пала, Посестриме звала
Изъ околны гора' и градова,
И овако і' нынма бесѣдila:
Чуете ли Посестриме драге
Кое мoga саслушасте гласа,
Синоћь намъ є пристигнула Друга
Са границе земљъ Унгарie,
Изъ Пожуна града пребѣлога,
Гдѣ с' крунишу сви Кралїви наши,
И гдѣ с' ради за потомство цигло,
Да изгине неправедность люта,
А утврди с' столпъ закона присногъ, —
Трипутъ ме є она преклиняла.

Аманетомъ посестримства нашегъ,
Да я збильски, како боляма знадемъ
Све Србскому Народу изустимъ,
На државномъ збору Венгерскоме
Шта се за Родъ — и Народность збыло.
Зато чуйте! Србъ — Хорвати драги,
Бана Јани, а и Сремци благи,
Далматинцы и сви граничари,
Кон — но сте чвршћи одъ челнка,
Срѣ сте заклонъ свомъ Ѣесару Бечкоиъ:
Одако є Србскіе Сынова
На кормилу Вѣре и Закона,
Ни јданъ вашъ не освѣтла образъ
Бо но пастыръ Рајачићу славный,
Коме буди одъ свогъ Рода фала.
Уста су му Златоусту равна,
Зашт' є изъ нын' Нектаръ иззывао,
Те свомъ Роду ране залѣчю,
Кое досадъ кадаръ не бы нитко!
Ахъ! Онъ каза у средъ збора Венгромъ,
Све по реду како боляма знаше;
А предъ лицемъ свѣтлогъ Палатина,
И проче свю Поглавара:
Шта су Србљи досадъ учинили!
И каква су Права задобыли,
У Венгрій Отечеству своме —
Збогъ Юначства и Вѣрности свое! —
По примѣру Хорватскіе Враћа,
Іонить онъ чува коренитость Права',
Добыену крвлю Прадѣдова,
На юначкомъ полю марсовомъ!
А јзыку неда сломит' ребра,
Да с' морамо са нагономъ туђимъ —

Облачни у туђинство Рода;
 Кое досадъ то небыло никда! —
 За све рѣчи и поступке мудре,
 Анахарсу Србскомъ Рајачију
 Царъ дарова степенъ одабраный,
 И тайнымъ га Савѣтникомъ назва,
 Безъ никакве паре и динара.
 Вала Цару! Земљъ Господару,
 Кон Србе ко сынове люби:
 И они ће по стопамъ Дѣдова
 Са юначкомъ својомъ мищомъ крѣпкомъ.
 Престолъ Царевъ, ко зѣницу бранитъ.—
 А Ты храбрый Србства Заступниче,
 Рајачију! милый райскій Цвѣту!
 Ступай смѣло, к'о и досадъ што си,
 У дѣлниза за Народность Србску:
 Па ћешь свойски одржати мейданъ
 Са помоћу Великога Бога,
 А милошку Нашега Ђесара, —
 Та докле е сунца и мѣсeca,
 И докле е вѣре и закона:
 Споминятие Србинъ Тво е Име,
 И громке ти днзат' споменике!!

У Новомъ Саду 30. Септембра 1843.

Дръ П. Јовановићъ.

ХРОНИКА ПУТОВАЊА.

ПУТЬ ПО ДАЛМАЦИЈИ.

ПУТЬ ОТЪ СПАЛАТЕ^{*)} ДО ДУБРОВНИКА.

Као што приватно иманѣ Дубровчанина скоро изъ једне само трговине произистиче: тако се исто и иманѣ нѣгове земље единствено оттудъ рађа. Производи обште[†] дѣланя у целомъ окружју једва су одъ средње важности; јербо имъ бреговита и каменита земља, ако и јесте кліма блага, непріја, особито пакъ ораню и копаню. Напротивъ природа је овай предѣлъ непрестанымъ пролећемъ обдарила, почемъ јужне плодове сваке струке, а особито вина, одвѣћъ много производи. Маслина, лаврово — и гранат — дрво, смокве, неранже, поморанже и дудови безъ да се обдувају, роду преко мере. Най-

знатимитији пакъ плодъ, кои у овдашњој околини роди, је безъ сумње неки родъ мали лубеница, и великиј је као кокошије је, съ белымъ, жутымъ и зеленымъ бобицама нашаранъ, кои тако пріјатно мириши, да се међу аљинама и у собама држи; и то и онда, кадъ у вѣму и єзгре нема. Врло мало людји јду га, будући му је вкусъ опоръ, и утробу чисти; зато се само за сиграчуку употребљава, почемъ се у руци држећи, стискивајући и умекшавајући човекъ нѣговомъ мирисомъ наслажује. Исто тако знаменито је између воздѣланы растѣња једно тако названо растѣње Султанъ. — Баміја, кое се и у найзначајнијимъ баштама по Французской, Немачкай и Италији редко палази, и кое је дуго време и наибољимъ Ботаницима непознато было. Оно произлази изъ Египта и западнѣгъ обрежја црвенога мора. Свако јело, у кое се плодъ одъ нѣга помеша, добије особити неки пріјатни вкусъ. Оно је и у Лекарии одъ велике важности, јеръ ту снагу има, да боолю разблажи, умали и излечи, зато се често, кадъ прси и стомахъ боли, употребљава; такођеръ је и сокъ изъ нѣговогъ лишћа, кадъ се у болестно око, успе, врло лековитъ.

(продужене слѣдује.)

ВИНЕТА, СЪВЕРНА ВЕНЕЦІА.

(конација)

Сада твоя слава закопана лежи:

Так' се врѣме мѣња, так' овай свѣтъ бѣжи!

Рѣка Одра (Одеръ), гдѣ се у море Балтиско излѣва, чини великиј затокъ, у коме се налази острвъ Волинъ или Велинъ, који је $4 \frac{1}{2}$ милѣ пространъ, кога су Велети или Лютицы, грана Славянска, јоште у петомъ столѣтју задобили и на њему се населили. Острвъ овай био је највише на гласу у Историји Славјана у средњимъ вѣку живећи, славу пакъ стекао је отъ свогъ града, који се на војничкој нѣговoj страни налазио, и који су градъ ондашињи Историци као неко чудо славили, и до неба га дызали. Три је овай градъ имао имена: једни су га звали Волинъ, или Велинъ, други Юлинъ, а трећи Винета. Мы

^{*)} Шпалата србски Сплитъ — Хорваћани говоре Сплита.

се овдѣ держимо Шафарика, кои потверђуе, да су первымъ именомъ звали Славяни, друго су му име надѣнули Данцы, а трећимъ именомъ прозвали су га Нѣмци. Шафариково мнѣніе и други Исторїцы подранюю, као и. пр. Лангебекъ, Кеффенбріакъ, Вагнеръ и многи други. — Што се тиче первога имени, разлика се међу Волинъ и Велинъ оснива само на уредномъ замѣниванию гласова *o* и *e* у различитымъ нарѣчјама, као и. пр. топли, и тепли. — Другій насловъ лако можемо протолковати, кадъ само промотримо, што Туунманнъ вели, да се т. е. у Данскомъ јзыку слогъ ви много путају *u* *ю* и *ы* менѧ; овако је и изъ Волина, Вилина постало Юлинъ. А Саксонско—Нѣмачка рѣчъ Винета ништа друго незначи, него вообщте Венедскій, то је, Славянскій градъ. Саксонцы су имали обычай Славянске градове именомъ Винета прозывати. и. пр. „*Groninche, quod dicitur Wenethen.*“ — Нѣмачки Исторїцы, као невѣшти у Славянскомъ јзыку, верло су ову стварь замѣшали и замерсили. Ђени су бо отъ ныи потврђдавали, да су ово била три воособна у разнимъ вѣковима подигнута града; други опетъ немогући привидна противорѣчја у историчнимъ извѣстјама разрѣшити, са сламомъ су и класове отбацили, и све ово за басну прогласили. — Мы ћемо овдѣ Шафарика слѣдовати, на којегъ суденѣ тимъ се сигурније можемо ослонити, будући да је онъ све изворе, и сва на Волинъ относећасе Документа и Дата приспособљо, процѣнјо и изравнао. —

Изъ древне Историје о овомъ граду мало само зна демо. То је ипакъ извѣстно, да је био Волинъ у деветомъ вѣку наймогућни, найячи, наймоголудственији и найбогатији не само цѣле Славије,*) него и читаве сѣвер-

не Европе. Терговина је домамила овамо смѣсу народа са свијо свѣта крајева, и изъ свијо земала. Овамо су довозили Грци, Індіанцы и други Азијатички народи своју робу. Житељи овога града водили су терговину не само са Енглескомъ и Французкомъ, као оближнимъ земљама, него и съ Цариградомъ; и овимъ начиномъ тако су се обогатили били, да су и обично кућевно посѹђе и орудје отъ сребра и злата направљали. Историкъ, Адамъ Бремензіј названији, (1076.) као очевиднији свѣдокъ, овако намъ Винету или Волинъ описује. „*Kodъ утока Одре, гдѣ се у Скитичко море излѣва, знаменитый градъ Юлинъ пружа на гласу становиште унаоколо обитаваюћимъ иноплеменикомъ и Гркомъ.* Будући да се о слави овога града много, кое се једва и вѣровати даје, приповѣда, за праведно держимъ и ћешто о нѣму овдѣ казати, што је памјати достойно и врѣдно. Градъ овай заиста је између свијо, што је Европа има, найвећији; у нѣму живе Славяни съ другимъ народима, съ Грцима и иноплеменицима. Ѓробо и Саксонски пришелци добивају у нѣму право грађанства, но подъ тимъ уговоромъ, да свое Христијанске обряде явно не отправљаю.**) Сви бо Славяни у јазическомъ

*) Гдѣкон мысле, да је „Славија“ новоскована рѣчъ, да су је садашњи топервъ любитељи Славянске взајмности у животъ довели, и зато рѣчи овог подмеђу Богъ светији зна какве политическе свари и распре. Ови се јако варају; јеръ већ Саксо, Грамматикусъ (1203) пише: „*Rex Slaviae Scalicus,*“ — и Хелмолдъ (1170) „..... jam dudum in Slavia convaluisse.“ — Умѣсто рѣчи „Славија“ употребљава Адамъ Бремензіј рѣчъ „Славаніа“ то је, Славяніја.

**) Немој се, чудити, драгиј Читателю овога уредби, немој съ тиљу негодовати о твонији Предцима, што спрамъ Христијанства као люти непрјатељи показивајући се и су га могли терпити. Више него икон другиј народъ бијаху Славяни Христијанству склонији, гдѣ имъ се оно у правомъ образован ју показывало. То потврђую Хорвати, Руси, Морављани и т. д., кои су сами отъ себе Учитеље Христијанске исказали. — А зашто су се Славяни у Нѣмачкој обитавајући кресту толико противили, то вамъ исти Нѣмачки писци довольно толкују. Helmold (к. 1. гл. 25.) пише: „*Saxorum (т. је. Нѣмача) avaritia auget Slavorum in christianam religionem odium ... ut prius maluerint mori, quam Christianitatis titulum resuere, т. је. tributa solvere Saxonum principibus — Necor enim Christianitatis iam dudum in Slavia convaluisse, si Saxonum avaritia non praepeditisset.*“ — Литзовъ пако вели: „*Politische Abhängigkeit der Wenden und Zinspflichtigkeit war der Hauptzweck der Deutschen: das Werk ihrer Befehrung nur ein eventuelles Mittel dazu. — Die Deutschen liegen den Slaven, selbst wenn er sich zur*

заблужденію юшти чаме. У прочемъ што се
тыче нарави и гостолюбія ныовогъ, нейма
народа, ки бы отъ овога поштенію био.
Градъ овай има у свакомъ изобилію робе
свю сѣверны народа, и то све што є угодно
и рѣдко" (Ад. Брем. Књ. 11. гл. 12.).

Но осимъ крѣпостій, съ коими су се Волиняни отликовали, имао є и самъ градъ свашта, по чemu є славу стекао. Пристанище, кое се усрѣдъ града налазаше, было є тако пространо, да є у нѣга до 300 лађій угодно и людски стати могло. Пристанище ово, Яменско єзеро названо, бяша посередствомъ два яка зыда съ моремъ скопчано. На верху овы зыдова дизао се у высѣ мость, на подобіе превеликій врата; а твоздена решетка, отъ стране морске спущтена, затворала є пристанище. На средъ моста узвышаваосе торонь, гдѣ є была оружоохранілица са свакоякимъ за обрану отъ насильственника присланишта оружіемъ обильно провидѣна. — Врата Волина бяха сва по злаћеніемъ тучемъ обложена, и зато се варошъ, сунчанымъ зрацима обасяна, тако свѣтлѣла, као да є сва отъ злата была. На южны враты стаю є необычне величине отъ бронзе начинѣній лавъ, као стражарь града. У среди вароши био є лѣпъ градъ, подигнутъ на узвышеномъ мѣсту, около когъ су се бѣлила поносита зданія, између кои се опеть найвише отликоваху Храмови Богова, са искусствымъ образ'ма, као и са златнымъ и сребернымъ приликама (Штатуама) оны Богова, кои су имъ путь благостоянія ныовогъ отворили и прокрчили, украшени. У ово доба основана є тако названа на гласу Ханса, т. є. дружство за осигуранїе сѣверне терговине. Къ дружству су овомъ падали сви сѣверни градови; и овомъ дружству управо има Нѣмачка захвалити за свою терговину. Тако су дакле Славяни Хансу подигли, а Нѣмцы нѣзине плодове уживали. — Заиста бы могао човѣкъ овдѣ съ Вір-

christlichen Ehre befannete, dennoch an voller bürgerlichen Ehre nicht Theil nehmen. War es nicht, als wolteten sie den Wenden das Christenthum absichtlich hasenswerth machen? —

гіломъ рећи: "Hos ego versiculos feci, tulit alter honores," т. є. Мы смо ражань окретали, а туђини су изѣли печеньку. — Тако велико богатство и благо Волиняна породи кодъ со-сѣдни Народа наравно ненависть и лакомство. Особито су много зла препатили Славяни отъ злогласны Нормана (Mordmann), на кое спадаху Данцы, Шведи и Норвежцы. Бяху вамъ то грабљиви злочинцы, и морске скитнице, кои су на све страве страхъ и трепетъ распространіали; и коихъ занатъ и посао бяшае, само нападати на приморске градове, плѣнити морске обале, бродове о-соявати, бродителѣ хватати и у ребство отводити. Они у дружству съ Нѣмцима, ис-копали су Славяномъ у Нѣмачкой живењимъ гробъ пропасти; ***) ал' су имъ и сами Славяни къ тому помоћи пружали. Есть, есть, и Волиняни бяху Славяни, и зато бяху и они несложни. Они посвађајуose између себе, и тако п зове слабія страна найлоће свое непріятелѣ у помоћь, т. є. Данце, кои су се већь отдавна на богатый овай градъ залакомили были, и само згоду тражили, да га освое. Године 970 скупи дакле Дanskій Краль Харалдъ Блаатандъ силну войску, отиде съ ньомъ къ Волину, освои га, и подигне близу нѣга градъ Іомсбургъ; по коемъ є онъ Волинъ у своїй Области задержати настояо, и зато є новоподигнутый градъ само найхрабріимъ юнацымъ провидіо. Да се не бы ови юнацы размазили и разнѣжили, забрани имъ ма једну женску у граду имати, и наложи смерть свакогъ друга што пре осветити (Ево ти крвне освете!) За Управителя Іомсбурга наимену Харалдъ нѣкогъ Шведскогъ Княза, именомъ Стурбіорнъ. Овай є тако страховиту морску войску скупіо, да наумивши на Шведску на-валити, са тысућомъ бродова на путь се стави, што є очевидный доказъ ондашнѣ морске силе Волиняна. Но правдолюбива

***) Саксо Грамматикусъ књ. 14. овако о томъ пише:
„Communibus, sed discretis viribus, alterum Slaviae latus Dani invaserant, alterum Teutones lacera-
bant, interdumque exercitus alterab altero irvicem
spectari poterat.“

Немезисъ стигла є и Харалда. Онъ буде у рату, кои є са своимъ сыномъ водію, котъ Іомсбурга убієнъ. По нѣгової смерти подчини Болеславъ (или као што другій пишь Буриславъ), Краль Польскій, Волинъ и Іомсбургъ подъ свою властъ, и предпостави му на гласу юнака Палнатоку; збогъ чега се заметне бой међ Свендомъ, Харалдовимъ Наслѣдникомъ. У овомъ рату буде Свендъ трипута одъ Волина заробленъ, и скакій путь є морао, да се искупи, платити толико злата, колико є самъ тежіо, а сребра опетъ двапутъ толико. Найпослѣ се приморао отрећи свакогъ права на Іомсбургъ. Но узвевши за жену Болеслава кѣръ, добые Іомсбургъ опетъ подъ свою властъ. Незнаде се истина за извѣстно, ели се и са Волиномъ тако као съ Іомсбургомъ случило: но слутити се може, да є и онъ тако често господаре свое меняо. — По смерти Свендовой добые Волинъ по свой прилици опетъ независимость: ал' ни сада ніе дуго уживао свободе сладке плодове. Догоди-се, т. є. да є био нѣкій Данскій насильный Вitezъ именомъ Ауте, отъ Волиняна убієнъ: по свой прійлицы су му ови само заемъ повратили. Но ово тако разири брата нѣговогъ, да му сердце осветомъ узаври. Као што є нѣкада Като у свакомъ засѣданію Римскогъ Сената дотле дока ывао, да є нуждно, да се Картаго уничтожи, докле му се занеста жеља неиспуни: тако ни реченный Скіалимъ Хвілдъ ніе мировао, докле ніе Данскій Соборъ Волину ратъ в звѣстіо. Подъ видомъ, да Волиняни Данске прогнанике кодъ себе чуваю, оправи се Еріхъ Еіегодъ съ неизмѣримомъ морскомъ силомъ противъ Волина, кога послѣ лютогъ боя предобые и оплѣни, а съ ухваћенимъ жительима весма худо и строго поступи. Но са свимъ тымъ опетъ ніе Волинъ Данцемъ подложенъ остао. Око-ло године 1120 Ніколай Краль Данскій, и Болеславъ Краль Польскій возвѣсте Поморавомъ (Приморцемъ) ратъ. Грабљиви Данцы употребе ову згоду за освоити богатый градъ Волинъ. Докле є Болеславъ са суva наградъ наваливашо, ударе на нѣга Данцы юришемъ опетъ съ морске стране. Волинъ, и смогавши

толикој сили одолѣти, буде предоблѣнъ, оплѣненъ и поробленъ; све нѣгове драгоцѣнности у Данску отнѣшene и жителы растерани. — Послѣ одлазка немилогъ овогъ душмана истина повратесе мало помало растѣкани и расп'рштени жителы у свое отчество; али отъ свио свои великолѣпны и поноситы зданія ништа друго ненаћу, кромѣ гомиле каменя и пепела. Съ овимъ паденіемъ града Волина пропала є и нѣгова сва слава и терговина. Трудили су се истинанѣгови жителы јошть једанпутъ га подићи и у прећашњу га славу поставити; но текъ што є Волинъ слабу сѣнку пронастое свое величине стекао: а оно ево ти опетъ Дански насильственника, кои га наново године 1171. похарао, а послѣ опетъ год. 1177. подъ Кралемъ своимъ Валдемаромъ упале га и изъ темеля скруше.

Нѣкои Списатели потверђую, да є Винету или Волинъ у 9. вѣку приликомъ землетруса море прогутало, тако да су се затимъ јошть дуго време на дну мора нѣгове развалине видѣти могле. Но будући да су они ове на острову Узнайму (Уседомъ) у сосѣдству Волина видѣли, а Волинъ быаше на острову истога имена сазиданъ: то є очевидна истина, да се извѣстіе ово ныіово о землетрусу на Винету неможе относити. —

Пытате, шта є данашњимъ даномъ та-ко нѣгда на гласу бывша Винета? — Гдѣ є нѣгда славный Волинъ главу свою дично и поносито къ небу обраћао: ондѣ се данасъ мало терговиште са 3,200 жителя налази; гдѣ су нѣгда велике драгоцѣнныя ятаромъ (ћилибаромъ) и другомъ робомъ натоварене гале бродили: ондѣ данашњимъ даномъ сиромашни Рыбари у малымъ и тѣснимъ чамцима храану себи траже; она гора, гдѣ се найкруїчи градъ бѣлjo, садъ с купиномъ покривена; гдѣ су се нѣкада Славянски барацы гордо у воздуху віяли, садъ ситно лишће отъ љиковине печално жубори; гдѣ су се пре Славянске пѣсме разлегале, садъ се чую Нѣмачки гласови. Све є пропало! запушћене ове развалине — ево то ти є све, што є заостало отъ старинске славе Волина: ал' екаки ово живи, живи и вѣрнимъ потом-

цима приповѣда, гласови се нѣгови разлежу по далекимъ краинама Венедскимъ (Славянскимъ) и уливаю у сердца любовь къ роду и свободи:

Семъ теди, славскихъ цо сте прсу сали,
Цо идейте пухимъ каждоденнимъ хлебемъ
Живи, а прахъ визкій опустить
Знате надъ орли летемъ смѣлейшимъ;

Семъ братри! сложмежъ народу присаху,
На Слави давне строскотаныхъ румихъ,
Як' на сватемъ тамъ Мойжишъ Оребъ,
Взавъ на Егупчани пруть Еховувъ!

(Давница)

ІСТОРІИ ВЕШТИНЕ ЛЕТЕНЯ.

(прев. съ Нѣм. изъ *Gem. Blatt*)

(конецъ.)

Вілліамъ Тоодъ, механизмъ крила и покретопружина, кое у движение ставляху претеге, садъ свойски прокуша, и набивши себи тврдо капу речену на главу, мане рукомъ за знакъ растаяния у особи, коя е у єдной на торжищу кући, са завѣсомъ закрывена была; затимъ рукуесе съ пріятельи свои, кои су му найближе стаяли, и спремисе у высъ полетити.

На торжищу мртво ہутанѣ владаше. Вілліамъ е изгледао тако мирно и управъ радостно, да нѣгове пріятелѣ већ никаква брига не мучаше.

Докъ ал' на єданпуть заорисе громећи плѣсакъ задовольства, и све живе очи свое управи на нѣко отъ сунца, отъ прилике за десетакъ метра (*Metren*) разстояніе, гдје Вілліамъ заманувши три иљ четыри пута съ крылы већ стигао. Садъ се за тренуће ока заустави, и кушаше механизъ свои претега; безъ полъ муке предье онъ изъ дубкесталногъ у орізонтално (полежито?) положеніе, па текъ онда опетъ дубкестално узме, и затимъ се дигне у хухтећемъ брзоме летеню толико высоко, да се єдва очима догледати могао. Видѧшесе да съ викахымъ напрезанѣмъ онъ то не чиняше. Изъ тогъ удаљнія поздрави онъ множину народа, пакъ се

прегне у напредъ и отлети управљенъ гдје Нев=Йорку тако мирно, као блесакъ кои се налегни лежећи, таласима рѣке далѣ гони.

Вілліамъ се више живъ нје видіо.

На четрнайсть дана за тимъ нашлому се тѣло, курацима пола изедено у шуми поредъ єдногъ дрвета, кое є осамнайсть миля отъ Філаделфіе, и дванаестъ миля отъ Нев=Йорка удалѣно было. Башъ подъ орловскимъ клюномъ на глави была му є рупа флинтаногъ танета. Єданъ ловацъ као што є тадъ одма казао, идући крозъ шуму, спази нешто великачко црно на връ єдногъ дрвета, и при ватаню сумрачка држао є да є то грдна птица каква, пакъ на ю опали, и кадъ види да се човекъ стропошта, онъ одатле побѣгне.

Тане тога ловца, уничтожило є знаменитогъ човека, и удивленія достойну Ідею; јеръ по ономе што се нашло у кући Вілліама Тоода, не можесе никакавъ трагъ откровенія нѣговогъ најићи; а и оправа съ којомъ се онъ послужио био, тако є раздрпана была, да се само єданъ отдиракъ отъ нѣ разпознати могао, а то є была велика єдна чапоружина (*Uhrfeder*).

П. П. Ср. П.

НРАВОУЧИТЕЛНА ИЗРЕЧЕНІЯ.

Речь, коя юшть само на єзыку виси, и каменъ у руцы; обадвое су невредими, али речь се смакне, каменъ є баченъ, тко може за слѣдствія добаръ стояти.

Задовольство — Богатство.

Богатъ каже; я имамъ блага, я могу мені сва удоволствія купити. Онъ то каже; аки онъ нема ни удоволствія ни покоя. Задоволянѣ свагда богатъ, онъ се с' малымъ удоволява; јербо єдна задовольна наравъ, то є єдно сакривене благо, коју скорбъ само редко откріе, и нађе.

Сиромаштво кадъ човекъ разсмотріи, не никаква несрећа, и нико неће сумњати, да єданъ поштенъ и мударъ сирома много више є срећній, него богатый бездѣлникъ и будала.

Две речи напиши на скрижалъ Душетво: Радость и мъру: ако се друге будешъ држати, судбинаће ти свагда первудати.

Две вещи срећа потребе у једно време: промену и постоянство — промену у трудолюбивомъ послу, постоянство къ наклону.

Две ствари уживају кодъ жена јднака права: будалости мужеви и будаласте моде; ове они носе, а оне друге, они трпе; после четири недеља обадвонма се смеју.

Два Вопроса: шта є найтеже? шта є наилакше? Пытали су јданпуть философа Талеса, јдногъ одъ седамъ греческих мудраца. Онъ имъ одгокори: „Найтеже є себе и свое собственне погрѣшке; а наилакше є погрѣшке другій познати.“ Колико се прости виђи быти одговоръ овога мудраца, то намъ га опетъ искуство много пута повседневно потврђдава.

С. М.

ДОПИСЪ.

(Изъ Потисія Банатскогъ.) 26. Септ. случайно задочињено: — В'ршитба се готово свудъ свршила, и берба се започинѣ; кой є овде и досадъ редко добра, а ове године, башъ слаба! — Ране доста, вина мало. Цена рани све већма спада; а вину расти. — Садъ наши Земледѣлцы Србљи, прво аренду, порцију и прочій порезъ — рану на вратъ на носъ, и будашто продаваюћи — изплаћую; што заостане, то свечарство, женитба, кумовић, и т. д. све поеде. — Одсадъ до ускршња поста, бы ће свашта доста; а одъ поклада, да виши јада: нема леба! нема пребиене країца! а многомъ и скупогъ здравља нестало! Аљ то се негледи. „Докъ самъ да самъ! дай да піемо, да се веселимо! и вино піе Кралѣвићу Марко!“ — На све стране се продае садъ марва, рана, и све што се можъ продати; текъ да се можъ Јова оженити, ма незнано ни Оченаша! то є наилакше: текъ само нека Бааба доста новаца гледи како ће прибавити. Ко тогъ нема, тай узаложи оно мало уде нѣнве на узaborавъ много година, текъ да може ма и најжаднији био, баремъ 200 форинтиј скучати. Ђръ треба девойкиной Нани кецелю, и папуче! Бааби и Брацы чизме! и свима у кући, и изванъ неје сродницыма понешто купити. А поредъ тогъ на астали

до 10-12. дуката. Треба найманѣ 1-2 акова раки; 4-5 или башь и 10 акова вина; да се приятель Живанъ и Макса, и сви што ји буде, тако опио, да неvide бела света; па и то не јданъ данъ, него узастопце баремъ 4 до 5 или неделю дана; па после треба ићи кодъ другогъ, кодъ трећегъ и тако далѣ све до светогъ Аранђела. — Ту су после Свечари! ту братъ Прока, ако нема смоки а свечаръ је; на вратъ на носъ Грка*) Јакова (чивутину) тражи. „Дай ако Бога знаш!“ — Одатле се виде у Сегединъ па све до крајцаре на вино и ракију потроши. Ту се изъ оближнихъ места траже познаницы; поздрављају се на све стране приятельни да на светацъ дођу! — У вече се зове, све до прекогъ сокака на повечерје; сутра данъ светацъ, трећи на појутарје; и тако све докъ трае у бурету. Другогъ свеца другиј је свечаръ! треба узаймнице! тамо дакле сви! — Кон је пре био ячи; ту треба да му се освети. Па наконацъ треба у варошку кућу ићи да се тражи правница! кон ње ићегъ одъ себе изтући могао; ту треба кнезъ да допуни, ако неће, тай до године кнезъ неће быти, — ње праведанъ! — А ако бы имъ ко казао да то ќе добро што ради; тай у срце, у законъ дира!

Недужна простото Србска! не само да си у моралномъ погледу жадна и преслава! но и у материјалной снаги све већма пропадашъ! — Знай да зли, обичан зла следствија доносе! Опростићешъ! ќе то старый духъ веселе нарави и гостолюбія, сишао си съ пута, у крайность и излишество!

Д. А.

ВѢСТИ.

Хорватске Народнѣ Новине одъ 11. р. Окт. слѣдѣћа авлају. Съ радосћу јйтимо сообщити Читателимъ нашимъ вѣсть, да се је саставило и башь садъ у животъ ступило дружство, кое и на реке: Саву, Драву, Тису, и Моришъ паробродство распространити намерава, и кое је јаде отъ Владе потребите къ тому повластице задобило. Утемељитељи дружства тога тимъ се сада баве, да изврше найпре све, што законъ свакому таковому млађаному дружству извршити налаже. Првый паробродъ саграђенъ примерно дубљини река и снабђенъ, колико је могуће, бОльимъ машинама, јошти овогъ ће месеца изъ Бечке фабрике Г. Г. Флетхера и Пувхона изыди и у Пешту дојловити, а одавде путь свой до Земуна наставити, где ће затимъ започети уредно свое путованѣ, кое є на Саву и Купу међу Земуномъ и горњимъ

*) Гркъ се зове на селу свакиј трговацъ, ма био онъ Гркъ, Србинъ, Немацъ, Чивутинъ, или каквогъ му другогъ Народа и вѣронсповѣданія човекъ.

Учред.

Карловцемъ установлено. — Дондуће године јошть ће
еданъ путничкій и четирѣ товарна брода на Земунско=
горњокарловачку лінію стићи, за да се одавде, ако
околности захтевале буду, у будуће и на Тиси и Дра=
ви паробродство уведе. Занста ће сви благородномыслени
Домородци, пріятельи и напредователи Державе и об=
щега благостоянія радостно поздравити верле ове поду=
знателѣ Флетхера и Пухона, и сваку срећу и успехъ
желити њивому теготному и съ многи трошковы скоп=
чаному подхваћеню, кое ће безъ двойбе и общенѣ и
терговину у домовини нашей сильно напредовати.

(Дописъ изъ Соединена, отъ 17. о. м. по р.—
Вашарь је овде врло слабъ био; страни Терговцы као
Великокупцы врло су малу, или башъ никакву хасну имали: напротивъ рогата марва болма је пролазила. Коњокупаца је мало било. Цента Банатске сланине је била је 38 фр.; сапунъ 35 фр.; куделѣ добра 40 — слабіја 35 фр. цента; ракіја комовица, аковъ 20 фр., помешана са житарницомъ 15—16 фр.; — жито чистого меровъ 5, —
наполица 4 фр.; счамъ 2 фр. 36 кр.; зобъ 2 фр. 36 кр.;
проя 6 фр.; горушица 12—13 фр.; кукурузъ старый 4 —
новый 3 фр.

Еднимъ путемъ јављамъ Вамъ, да је нашъ Обернотаръ Г. Петрович дао сазидати парна купатила (Дамрфблад), и овы се дана првый путъ отворила. Као страни тако и овдашни весма ова употребљаваю. — Г. Отацъ Марко, врстный Парохъ Петровоселскій, ово дана на жалостъ целе Бачке преставио се отъ удара (Schlag). — Нашъ познатый, свугди и свагда свакоме любезанъ, Г. Парохъ Соединскій Павелъ Стама=
товичъ, мало се отъ свое болести отео, и једва чекамо, да га съ Божијомъ помоћу опетъ здрава међу нама видимо! — И другійјпутъ, ако се што буде овде до=
гађало, што је вредно у Ваше Листове ставити, јави ћу Вамъ.

Л

(У Пешти). 3. Окт. допловіо је овамо новији паро=
бродъ, названиј Еркулесъ, и истиј данъ отишао је у
своје старо место натрагъ, т. е. у старый Будимъ, где
се обично избороди праве и зимују. Онъ има снагу одъ
200 коња, и већиј је и шири одъ свуј паробroда, који
по Дунаву плове, и само ће се употребити за терете.
— Као што се говори ове ће јошть године пловитијо;
само између Пеште и Јура.

Нѣг ц. и к. Ап. Величество изволило је высочай=
шимъ свајмъ решенијемъ одъ 1. Авг. I. Николаја Божи-

ћу, Мајору кодъ Палатиналны Хусара, Унгарско бла=
городство са одпустомъ таксе Милостиво поклонити.

КЊИЖЕВНА ИЗВѢСТИЈА.

Г. Густавъ Ремеллан, Хонтске Вармеће присѣда=
тель и членъ мађарскогъ друштва естественны наука,
издае на мађарскомъ језику „Историју Сербие одъ године
1790. до најновији времена.“

ПУТЬ ПО СВЕТУ.

Новый начинъ приуготовляти власкъ.
Г. Авеківъ Хемікусъ у Нев=Орлеану родомъ Фран=
цузъ, изнашао је, да се изъ шећерне трске, кадъ се
изъ ње већь шећерь изцеди, онда текъ добаръ за го=
ренѣ власкъ направити дае. Онъ је већь и Патенту из=
вадио, и нада се, да ће скоримъ у већемъ количству
сготовляти га моћи.

БУДИМСКА ЛУТРИЈА.

отъ 11. Окт. р. № 46 38 21 81 14
Вућићесе 25. Окт. р.

БЕЧКА ЛУТРИЈА.

отъ 18. Окт. р. № 84 60 44 14 77
Вућићесе 28. Октом. р.

Цена ране 20. Окт. п. р. на Пешти.
кјаци. меровъ, грош. б. вр.

	найб.	сред.	лош.
Жито.	128	120	110
Наполица	77	75	—
Ражъ.	66	64	—
Счамъ.	54	50	48
Зобъ.	46	44	—
Кукурузъ.	62	60	55
Проя.	—	—	—
Жута каша	160	—	—

Станъ дунава у Пешти.

20. Окто. п. р. 9^h. 10^m. 6^{ss}.

Издаватель Димитриј Јовановићъ. — Учредникъ Димитриј Теодоровићъ

(Rosen-Mag № 285.)

У ПЕШТИ словома Баймоловићъ.